

ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ПРИ УПРАВЛІННІ МАЛИМ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

НТУ «Дніпровська політехніка»

Олександрова О.О.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Цуркан І.М.

Процес фінансового планування стає особливо значущим, коли підприємству необхідно працювати в умовах невизначеної ситуації. В умовах воєнного стану в Україні різні ризики супроводжують діяльність усіх суб'єктів господарювання. Невизначеність призводить до того, що уникнути ризику неможливо.

Основна проблема полягає в тому, що результат від ухвалення того чи іншого рішення залежить від невідомої ситуації. Фахівець, який здійснює фінансове планування, може допустити прорахунки у планах, що може призвести до втрат на підприємстві.

Внаслідок пандемії COVID-19 та військових дій на території України, залежно від галузі в якій працює підприємство, багато підприємств освоїли нові сфери діяльності поряд із виробництвом основного асортименту своїх товарів та послуг та зіткнулися з обмеженим обсягом фінансових ресурсів. За такого стану фінансове планування набуває іншого значення. Воно дозволяє створити умови для оптимального використання усіх ресурсів підприємства та забезпечити процес виробництва продукції, яка затребувана на ринку, і тим самим зберегти робочі місця та створити нові, в умовах вимушеного переселення громадян України з населених пунктів, де йдуть військові дії.

Взята у західних підприємств практика зі складання бізнес-планів виявляється неефективною за умов військового стану, а самі бізнес-плани недостатньо дієвими. Тому на основі зарубіжного і вітчизняного досвідів підприємствам слід розробляти власну удосконалену систему планування діяльності, роблячи акцент на фінансовому плануванні [1].

Фінансове планування – це функція фінансового управління, спрямована на планування доходів та напрямків витрачання грошових коштів підприємства, прогнозування результатів їх руху та впливу на економічне оточення, тобто процес розробки системи фінансових планів, норм і нормативів різних за змістом і призначенням залежно від завдань та об'єктів планування, спрямованих на забезпечення подальшого економічного розвитку підприємства [2].

Фінансове планування полягає у складанні прогнозованої фінансової звітності, з якої можна визначити прогнозні фінансові показники і потреби у фінансуванні.

Під час розроблення фінансових планів підприємств малого бізнесу враховують загальні принципи фінансування. Розмежовують два види фінансового планування: довгострокове й короткострокове.

У разі військового стану малі підприємства мають зосередитися на короткостроковому плануванні своєї діяльності. Короткострокове фінансове

планування дозволяє синхронзувати рух грошових коштів, впливати на формування фінансових результатів, своєчасно аналізувати відхилення фактичних показників від запланованих [3].

У сучасних умовах застосовуються три моделі фінансового планування: розробка фінансового розділу бізнес плану; бюджетування; складання прогнозованих фінансових документів. Вибір моделі фінансового планування залежить від багатьох чинників, серед яких найважливішими є: часовий горизонт планування, можливості фінансового аналітика, визначена точність фінансових прогнозів, забезпеченість сучасними комп'ютерними прикладними програмами тощо.

У практиці більшості українських підприємств процеси фінансового планування і бюджетування є неефективними з декількох причин, таких як: концептуальні помилки, неузгодженість із процесом стратегічного планування, технологічні обмеження інструменту, обраного для реалізації фінансового планування. Зростаючий ступінь невизначеності інформації та нестабільності зовнішнього середовища приводить до того, що реалізація фінансових планів відбувається за непередбачуваних умов [4].

Через невеликі обсяги виробництва та реалізації продукції малими підприємствами, маючи обмежений доступ до кредитних ресурсів підвищується наявність достовірності на етапі розроблення поточних планів та визначення показників для оцінки ефективності фінансового планування.

Методи фінансового планування – це конкретні способи планових розрахунків. Планування фінансових показників здійснюється за допомогою багатьох методів. Але якщо відбудеться помилкова оцінка показників діяльності підприємства – це обов'язково позначиться на процесі фінансового планування:

1. Через неповну інформацію в бухгалтерській звітності оцінка стану активів та пасів не відповідає дійсному стану.

2. Підхід до оцінки фінансової стійкості підприємства, яка визначається як співвідношення власного капіталу і залучених кредитних коштів, що забезпечують активи, не забезпечує реального уявлення про сталий розвиток економічного суб'єкта.

3. Побудова екстраполяції наявних тенденцій у майбутнє вимагає використання значної за часовим обсягом вибірки даних, якої немає на багатьох малих підприємствах [5].

Показники, які малі підприємства будуть застосовувати для оцінки ефективності своєї діяльності, повинні відображати взаємозв'язок стратегічних та оперативних планів. Мале підприємство самостійно вирішує які показники будуть доречними та інформативними. До теперішнього часу не існує єдиного підходу, якими показниками можна здійснювати оцінку планування, оскільки необхідно враховувати специфіку діяльності малого підприємства. Для малих підприємств оцінювати результатів планування доцільно такими показниками: обсяг реалізації, витрати, прибуток, рентабельність [3].

Порівняно з великими підприємствами, малі досить рідко здійснюють фінансове планування. Також відсутність професійної підготовки та навичок у

підприємця не дозволяє йому досягти високої результативності фінансового планування.

Є декілька проблем, які заважають використовувати фінансове планування у діяльності малого підприємства [3]:

1) умови економічної невизначеності, яка проявляється у коливаннях ринкової кон'юнктури та зумовлена швидкими змінами в економіці України;

2) відсутність нормативно-правової бази, методичних розробок щодо внутрішньофірмового фінансового планування;

3) залучення професійних консультантів для впровадження та ведення фінансового планування через обмеженість фінансових ресурсів на такий вид витрат;

4) недовіру керівників малих підприємств до методів та прийомів фінансового планування.

Постає необхідність у гнучкості фінансового планування, враховуючи основні зовнішні фактори в умовах невизначеності: рівень процентних ставок, ціни на сировину, ціни на продукцію, платоспроможність попиту. Обґрунтованість показників фінансового плану часто є неточним через неможливість достовірно визначити прогнозовані обсяги збуту, терміни повернення дебіторської заборгованості, рівень цін, обсяги та умови залучення позикового фінансування.

Отже, фінансове планування сприяє забезпеченню стабільності підприємницької діяльності. Але ведення фінансового планування на малому підприємстві має враховувати особливості системи оподаткування, галузі діяльності, її масштабів та професійної компетентності менеджера, відповідального за ведення цієї ланки на малому підприємстві.

Перелік посилань

1. Чекалова Н. Е. Особливості планування діяльності підприємства в умовах невизначеності та ризику. Бізнес-навігатор. 2014. № 2. С. 223-230.

2. Хлевицька Т.Б. Фінансове планування та бюджетування: навчальний посібник. Київ. Державний університет телекомунікацій, 2021. 130 с.

3. Хромушина Л.А. Особливості фінансового планування діяльності підприємств малого бізнесу: Глобальні та національні проблеми економіки, МНУ ім. Сухомлинського. №23. 2018. С 574-578.

4. Мойсеєнко І. Є. Фінансове планування на підприємстві / І. Є. Мойсеєнко // Фінанси України. 2009. № 9. С. 155–158.

5. Савіна С.С. Формування системи фінансового планування підприємства в умовах невизначеності. Економіка і суспільство. 2018. Вип. 18. С. 531-537.